

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

**Культурні та мистецькі студії XXI століття:
науково-практичне партнерство**

*Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв*

10 листопада 2021 року

Київ – 2021

УДК 7.01:008
К 90

Культурні та мистецькі студії ХХІ століття: науково-практичне партнерство: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 10 листопада 2021 р. М-во культ. та інформ. політики України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ: НАКККіМ, 2021. 164 с.

Збірник матеріалів присвячено теоретичним і практичним аспектам міжкультурного потенціалу соціокультурної послуги, висвітленню міжнародного та вітчизняного досвіду в царині культурної і креативної індустрії, особливостям управління в сфері культури і мистецтва. Крім того, змістовно окреслено питання інформаційної, бібліотечної та архівної справи в соціокультурних процесах сучасності. Практично цінними є матеріали, присвячені: сценічному та аудіовізуальному мистецтву; музичному мистецтву; дизайну і рекламі; хореографічній культурі сучасності; культурним і мистецьким практикам в умовах гібридних викликів.

Рекомендовано науковим співробітникам, працівникам бібліотек, викладачам і студентам закладів вищої освіти та широкому колу читачів.

Редакційна колегія:

Чернець В. Г., ректор Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктор філософії, професор, заслужений працівник освіти України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, академік Академії наук вищої освіти України, член Національної спілки журналістів України (*голова*)

Телячий Ю.В., перший проректор з науково-педагогічної роботи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктор історичних наук, професор

Степаненко Л.М., проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктор педагогічних наук, доцент

Денисюк Ж.З., завідувачка відділу наукової та редакційно-видавничої діяльності Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктор культурології

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
(протокол № 5 від 30 листопада 2021 року)*

Позиція авторів може не збігатися із позицією редакційної колегії збірника
Автори несуть повну відповідальність за викладений матеріал

© Автори матеріалів, 2021
© НАКККіМ, 2021

найвідоміших творів необхідно зазначити: епічний солоспів «Грай, трембіто» (слова Р. Купчинського), хорова поема «Наймит» (слова І. Франка), обробки народних та стрілецьких пісень: «Засумуй, трембіто», «Ой зацвіла черемшина», «Ой там за горою», «Ой у полі», «Про Нечая», «Прийди, прийди», «Чом ти мені, дівчино мила».

Найпродуктивнішим періодом (1929–1939) щодо написання музичних творів є, так би мовити, віденський: «Коломийка», «З мого щоденника», солоспіви «Жита» (слова О. Олеса), «Засумуй, трембіто» (слова Р. Купчинського), «Осінь» та «Чому я прокинувся» (німецькі тексти дружини Меланії Семаки) тощо [1]. Згодом у Львові та в Галичині зазвучала музика Нестора Нижанківського. Особисто виступає на концертах С. Крушельницької, О. Руснака та інших відомих співаків як концертмейстер [2]. Слід відзначити, що у творах композитора на чільному місці є український народ, традиції та культура, зокрема і краса рідної природи», зазначає музикознавець У. Молчко [3, с. 222]. Його невичерпний талант імпровізатора було реалізовано у кращих творах. У багатьох фортепіанних п'єсах, солоспівах, хорах, фортепіанному тріо він здійснюється як митець національний, що комплексом музичної виразності відтворює типово український тематизм природи, український дух. Цей художній ефект композитору вдалося досягти за допомогою форм і виразових методів, які проявляються у самобутньому володінні музичним матеріалом. Національна ідентичність була наслідком його світогляду, естетичних уподобань, становила його українську сутність та свідомість.

У своїх творах Н. Нижанківський досягав національної характеристичності такими засобами та методами [4, с. 242–244]:

- ладових, мелодичних, ритмічних та структурних методів виразності досягав стилізацією тематичного матеріалу;
- інтонаційно-ритмічних стереотипів фольклорного жанру досягав поєднуючи з європейськими елементами музичних напрямів та течій;
- варіаційними методами розвитку музичного матеріалу у багатьох фортепіанних і хорових творах, використовуючи мотив, фразу та тему на різних структурних рівнях [5].

Творчий доробок Н. Нижанківського є надбанням української історії, частиною нашої національної культурної спадщини і традиції та підґрунтям для українського музикознавства.

Література

1. Державний вищий начальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет». Українська культура кінця XIX – початку XX століття: веб-сайт. URL: <http://ukr-music.paradox.dn.ua/nyzhankivskiyi-nestor> (дата звернення: 19.10.2021).
2. Овсяник Ю. Музика і Україна Нестора Нижанківського. URL: <https://zbruc.eu/node/82669> (дата звернення: 20.10.2021).
3. Молчко У.Б. Омелян Нижанківський в архівних документах фондів Стрийського краєзнавчого музею «Верховина». *International scientific and practical conference. Venice, Italy November 27–28, 2020*. Р. 221–222.
4. Українська музична енциклопедія. Т. 4. Гол. редкол. Г. Скринник, А. Каланиченко, І. Сікорська. Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. 2016. 552 с.
5. Булка Ю. Нестор Нижанківський. Життя і творчість. Риси стилю. URL: <https://uk.wikisource.org/wiki> (дата звернення: 20.10.2021).

Михайлов Олександр,

аспірант Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

ВІОЛОНЧЕЛЬНИЙ КОНЦЕРТ У ТВОРЧОСТІ ОДЕСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ (НА ПРИКЛАДІ «CONCERTINO GROSSO» ДЛЯ 2-Х ВІОЛОНЧЕЛІЙ ТА КАМЕРНОГО ОРКЕСТРУ ОЛЕКСАНДРА КРАСОТОВА)

Одеська композиторська школа, яка сформувалася ще наприкінці XIX ст., відома яскравими самобутніми іменами (К. Данькевич, В. Малішевський, Я. Фрейдлін, В. Власов, Ю. Фалік, К. Цепколенко, Ю. Гомельська, О. Красотов, І. Асеєв, І. Голубов та інші) і різноманітністю жанрів (інструментальних, вокально-хорових, оперно-симфонічних). Але жанр віолончельного концерту представлений дуже обмежено: майже за півтора століття з'явилося не більше десятка зразків (достовірно відомо лише 6), і усі вони написані у XX ст. Це підтверджує наш основний тезис про ексклюзивність жанру віолончельного концерту у творчості українських композиторів взагалі і одеських зокрема.

Віолончель здебільшого представлена у камерних ансамблях (сонати, концертні п'єси, квартети і т.д.), а віолончельний концерт, не дивлячись на багаті віолончельні традиції, присутній у творчості

лише деяких композиторів. Цікавим фактом є те, що всі Концерти мають незвичайні назви. Наприклад:

- «Сюїта для віолончелі з оркестром» оп.20 (1923) Вітольда Малішевського;
- «Concerto della Passione» для віолончелі та симфонічного оркестру (б.р.) Юрія Фаліка;
- «Концерт-буфф» для віолончелі з оркестром (1974) Ігора Асєєва;
- «Концерт для віолончелі, струнного оркестру та вібрафону» (1994); «Венеціанський концерт» для віолончелі та фортепіано (2004) Яна Фрейдліна;
- «Concertino grosso» для 2-х віолончелей та камерного оркестру (1996) Олександра Красотова [1].

О. Красотов створив своє «Concertino grosso» у січні-березні 1996 р. на замовлення відомого віолончельного педагога Валентини Балон-Римашевської [2], яка викладала в той час у школі імені проф. П.С. Столярського, в одеській державній консерваторії імені А.В. Нежданової та виховала цілу плеяду талановитих виконавців – солістів, лауреатів міжнародних конкурсів [3]. Саме в цей період в її класі навчалися Ганна Пиріжкова (Золота медаль міжнародного конкурсу імені М.Лисенка 2002 р.) та Ольга Локтіонова (національний театр опери та балету у Торонто), які і стали першими виконавицями цього твору; саме через існування їх блискучого дуєту і виникла ідея створення концертного твору для 2-х віолончелей.

Concertino для 2-х віолончелей – маленьке Concerto grosso – ніби гумореска з одеською посмішкою, яка натякає на старовинні витоки жанру, віолончельні сюїти Й.С. Баха, гармонії Д.Шостаковича і, поєднуючи все це з сучасним поглядом на виконавське мистецтво, – на відродження цього жанру в оновленому вигляді у сьогоденні. Здоровий жарт автора – як у самій назві, так і у відвертих посиланнях на окремі розділи віолончельних сюїт Баха. На перший план О.Красотов виводить мистецтво «гри», тонкий гумор, живе сприйняття відомої класики як синонім молодості, енергії та композиторської майстерності.

Концертіно складається з п'яти сюїтних номерів: 1. Prelude; 2. Allemande; 3. Courante; 4. Duetto; 5. Gigue. Серед них тільки Прелюдія та Дуєт не мають прямого цитування. В інших номерах посилання на відповідний розділ сюїти Баха зроблені безпосередньо при назві: Алеманда – Сюїта №5; Куранта – Сюїта №6; Жига – Сюїта №4 + Прелюдія з Сюїти №6. На титульному листі значиться тривалість твору – «17'», а наприкінці – рукою автора позначено «17'55''». Як бачимо, час мав велике значення для автора, оскільки, крім метронома, дбайливо вказано, скільки хвилин триває кожний розділ. Сума дає 17'55'', але перевага надається все ж більш рухливому темпу (17'), ніж округленому до 18'.

Для виконання твір представляє певні технічні та ансамблеві труднощі. Для успішної реалізації авторського замислу дуже важливо, щоб обидва соліста мали однакову виконавську школу. «Concertino grosso» не просто яскравий концертний твір, це – узагальнення досягнень культур бароко та модерну. А також – ствердження епохального напрямку в інструментальній музиці ХХ ст. – періоді відродження барочних жанрів та їх трансформації через сучасне бачення, напрямку, який проявить себе у музиці ХХІ ст.

Література

1. Красотов О. Concertino grosso для 2-х віолончелей та камерного оркестру. *Рукопис*. Одеса, 1996.
2. Рымашевская В. Произведения для виолончели в творчестве одесских композиторов. *Музичне мистецтво і культура*. Одеса, 2001. Вип. 2. С. 311–318.
3. Серенко С. Валентина Балон-Рымашевская и виолончельная школа в Одессе. *Музичне мистецтво і культура*. Одеса, 2013. Вип. 18. С. 377–388.

ЗМІСТ

Міжкультурний потенціал соціокультурної послуги: від теорії до практики. Культурні і креативні індустрії: міжнародний досвід та українські реалії. Управління в сфері культури і мистецтва

<i>Биркович Т., Кабанець О.</i> Управління сферою культури в умовах пандемії	3
<i>Рой Є.</i> Світоглядні аспекти формування культурно-естетичних універсалій в сучасній Японії	4
<i>Плюта О.</i> Аксіосфера систем клієнтського сервісу	10
<i>Тюска В., Юрчук О.</i> Теоретичні аспекти соціокультурної сфери як міжкультурний потенціал суспільства	11
<i>Шибєр О.</i> Художньо-естетичний вимір рекреаційно-дозвіллевих практик	12
<i>Цугорка О.</i> Питання ефективності мистецької освіти	14
<i>Могилевська Н.</i> Розвиток культурної політики та ініціатив Євросоюзу у другій половині ХХ на початку ХХІ століття	15
<i>Берест П.</i> Соціокультурний феномен туризму: культурологічний контекст	17
<i>Жаворонков М.</i> Ігровий процес «ілюзійнізму» в соціокультурному просторі України	18
<i>Кашуба В.</i> Експлуатація циркового продукту: пошук підходів	20
<i>Кириченко А.</i> Концертне шоу: сутність поняття та особливості побудови	21
<i>Кондрашова Н.</i> Креативна економіка як феномен постмодерної культури: тавтології, травми, парадокси	23
<i>Нагорний В.</i> Культурно-гуманітарне співробітництво України і США	24
<i>Полякова Т.</i> Механізми оптимізації співпраці мистецьких та юридичних вузів: культурологічний аспект	25
<i>Сендецький А.</i> Українсько-польська театральна діяльність початку ХХІ ст.: осмислення діалогу культур сусідів і стратегія його вивчення	26
<i>Чепелюк Ю.</i> Цифрова дипломатія як інструмент «м'якої сили»: переваги і ризики	28
<i>Шевелюк М.</i> Туристична галузь в умовах пандемії: виклики і можливості	30

Теорія та історія культури, інформаційні комунікації та технології. Історико-філософські студії. Експертна діяльність у галузі культури і мистецтва

<i>Личкова В.</i> Діалог культур у мистецтві українського та польського авангарду	31
<i>Денисюк Ж.</i> Ні-һіте-технології як засіб інформаційних впливів на суспільну свідомість	32
<i>Сіверс В.</i> Універсальність статусу людськості та онтологічний характер зла	34
<i>Акімов Д.</i> Маркетинг образотворчого мистецтва: теоретичні основи	35
<i>Варивончик А.</i> Роль та значення українського народного малярства в ХХІ столітті	36
<i>Садовенко С.</i> Українські народні загадки як світоглядні аксіоматичні основи становлення культурної ідентичності	37
<i>Бугайова О.</i> Соціальна реклама як комунікативна технологія	39
<i>Конюкова І., Сидоровська Є.</i> Категорія ввічливості, її специфічний зміст у форматі інтернет-комунікацій	41
<i>Мищенко І.</i> Відбиття мистецького життя Буковини у часописах краю (1940-ві роки)	42
<i>Савчин Л.</i> Культурні традиції та культурна пам'ять в сучасних дослідженнях	44
<i>Совгіра Т.</i> Сакралізація виробничого процесу в культурі стародавньої Греції	45
<i>Рибаченко В.</i> Функції іміджу в інформаційних комунікаціях	46
<i>Карпенко О.</i> Новаторські прийоми композиції в сценографії Олександри Екстер	47
<i>Бугайов М.</i> Вебсайт і блог як комунікаційний ресурс	48
<i>Лимар Г.</i> Антропологічний феномен авангарду	50
<i>Лукашева Л.</i> Життя та творчість Миколи Синельникова: до проблеми формування творчої особистості	51
<i>Поночевна Г.</i> Поняття «преображення» у сучасному протестантизмі	53
<i>Тарасенко Ю.</i> Арт-туризм в контексті мистецтвознавчих практик	54
<i>Васильєва Є.</i> Образ «нової жінки» у китайській пресі на початку ХХ століття	56
<i>Ковальова В.</i> Категорія часу в філософсько-культурологічному вимірі постмодернізму	57

Інформаційна, бібліотечна та архівна справа в соціокультурних процесах сучасності

<i>Добровольська В.</i> Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційного простору культури в Україні	60
<i>Григораш В.</i> Соціальні проекти як стратегічний напрям діяльності публічних бібліотек	63
<i>Івашкевич О.</i> «Нон-фікшн» у фокусі перспектив бібліотек	64
<i>Кривець М.</i> Медійна та інформаційна грамотність як глобальна проблема. Всесвітній тиждень медійної та інформаційної грамотності	65
<i>Побережна Т.</i> Трансформація публічних бібліотек в умовах децентралізації	67
<i>Ржечицька С.</i> Дистанційна форма навчання у мистецьких закладах вищої освіти	68
<i>Сахарова М.</i> Комунікаційні стратегії сучасних бібліотек	70
<i>Шагайденко Т.</i> Друкована й електронна бібліотекознавча періодика: умови функціонування	71

Сценічне та аудіовізуальне мистецтво: творчість і технології

<i>Вовкун В.</i> Режисер та художник-сценограф: аспекти співтворчості	72
<i>Донченко Н.</i> Режисерська творчість – авторська інтерпретація створення сценічної форми	73
<i>Крипчук М.</i> Специфіка режисерських технологій в соціальних комунікаціях	75
<i>Погребняк Г.</i> Режисерські засоби фільму «Так, балет»	76
<i>Нечаско Т.</i> Принципи, методи, прийоми постановки мовного голосу артиста	78
<i>Соболевська С.</i> Семіотика п'єс Ігоря Костецького: культурологічний аспект	80
<i>Татаренко М.</i> Манера акторської гри як один із засобів творчого процесу у роботі виконавця над роллю	81
<i>Кратко Ю.</i> Перфоманс як специфічна форма мистецтва дії performance as a specific form of the art of action	83
<i>Бойко В.</i> Робото-система як складова режисерського прийому сучасного сценічного видовища	84
<i>Лавренюк С.</i> Продюсерська творчість у контексті європейського фільмовиробництва	85

Музичне мистецтво: традиції та сучасність

<i>Афоніна О.</i> Коди культури у мюзиклі Усеїна Бекірова «Шинель»	87
<i>Бобул І.</i> Емоційність як основна риса естетичного сприйняття естрадного мистецтва	88
<i>Зосім О.</i> Теоретичні питання дослідження естрадної музики	89
<i>Фурдичко А.</i> Стильові виміри творчості Артема Пивоварова	90
<i>Микуланинець Л.</i> Життєпис митця у експлікації культурного локусу	91
<i>Росул Т.</i> Стилістика пісенної творчості Миколи Попенка (на прикладі збірки «Чарівний віночок»)	92
<i>Бакало Л.</i> Актуальні проблеми сучасної вітчизняної музично-педагогічної практики	93
<i>Пащикова С.</i> Вокально-хорове мистецтво та його роль у вихованні художньо-естетичної культури юних співаків ДМШ	95
<i>Валіуліна Р.</i> Теоретико-методологічні засади дослідження полілогу в камерно-інструментальній творчості сучасних композиторів України	98
<i>Грицюк І.</i> Спроба музикознавчого аналізу фестивалів сучасної музики на прикладі Contemporary music days in Vinnitsya 2019	99
<i>Залевська О.</i> Стильові риси літургійних творів Катерини Кучерявої	101
<i>Куцевол І.</i> Моделі музичного мислення у концепціях медитації та раги	103
<i>Лукава Д.</i> Патріотизм і ліричність у творчості композитора Нестора Нижанківського	104
<i>Михайлов О.</i> Віолончельний концерт у творчості одеських композиторів (на прикладі «Concertino grosso» для 2-х віолончелей та камерного оркестру Олександра Красотова)	105
<i>Муравицька С.</i> Сучасні вокальні практики у мюзиклі «Доріан Грей» Матяша Варконі	107
<i>Radalko V.</i> Musical interpretation of Taras Shevchenko`s poetry: retrospective and present	108
<i>Барановська Т.</i> Жіноча доля у вокальній творчості Чайковського (на прикладі романсу «Кабы знала я, кабы ведала»)	109
<i>Бондарчук Н.</i> Українська дитяча естрадна пісня ХХІ століття	110

<i>Григор'єва М.</i> Когнітивний простір романсу у музичній творчості	111
<i>Добровольський В.</i> «Зошит фаготиста» Володимира Рунчака в контексті сучасного фаготного виконавства	112
<i>Колот К.</i> Пісня «Je t'aime»	113
<i>Цапок Є.</i> Особливості виконання Гізелою Циполою романсу Юлія Мейтуса «Не жаль мені, що я тебе кохаю» із циклу «п'ять романсів» на слова Лесі Українки	114

Дизайн і реклама: культурно-мистецький вимір

<i>Бойко Х., Радомська В.</i> Арт-об'єкти в дизайні житлових інтер'єрів	116
<i>Сиваш І.</i> Народне мистецтво як чинник формування сучасного дизайнерського стилю в Україні	118
<i>Мазур Б.</i> Скульптура як відображення суспільної пам'яті народу	120
<i>Ясенев О.</i> Картина у дизайні	121
<i>Приходько К.</i> Особливості дизайну інтер'єра українського коворкінг-центру: семіотична структура	122

Хореографічна культура сучасності: стан, проблеми, перспективи

<i>Бойко О.</i> Створення художнього образу в хореографічному мистецтві	124
<i>Герц І.</i> Знаковість, образність, символізм як основи мовної природи танцю	125
<i>Шалана С.</i> Ретроспектива техніки руху Марти Грехем: у фокусі культурної антропології	127
<i>Аксютіна В.</i> Мистецтвознавче дослідження балетів Юрія Шевченка: пошук джерел та їхнє опрацювання	131
<i>Гацелюк В.</i> Образно-сміслова місія фонду Джорджа Баланчіна: історично-оціночний погляд	133
<i>Карпенко Д.</i> Хореографічна культура в системі художньої культури	134
<i>Федотова Н.</i> Філософія тілесності в танці контемпорарі	135
<i>Галевич Н.</i> Циганський фольклор в народно-сценічному танці	136
<i>Городова М.</i> Звичаї та обряди в хореографічному мистецтві Поділля	139
<i>Джус К.</i> Емоційний компонент як засіб художньої виразності в сучасній хореографії	141
<i>Діденко Н.</i> Рекреативна хореографія як новий формат соціальних танцювальних заходів	144
<i>Крупичко М.</i> Веснянки та гаївки в сучасному хореографічному мистецтві	145

Культурні та мистецькі практики в умовах гібридних викликів

<i>Копієвська О.</i> Проблеми культурної аномії крізь призму гібридних викликів	147
<i>Веденєєв Д.</i> Впровадження у навчальний процес НАКККіМ проблематики протидії гібридним загрозам у соціокультурній сфері	148
<i>Дячук В.</i> Події практики як інструмент опору гібридним впливам	150
<i>Reva T.</i> The cultural and artistic practices as the methods of cognitive formation on youth's political values	155
<i>Шевченко Н.</i> Роль культурного сектору у посиленні інформаційної безпеки України	156
<i>Геращенко М.</i> Соціальні кібератаки як форма маніпуляцій в умовах гібридних викликів	158
<i>Погребнюк Я.</i> Проєкт «eu4usociety», його вплив на розвиток культури громадської участі	159

Наукове видання

**КУЛЬТУРНІ ТА МИСТЕЦЬКІ СТУДІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ ПАРТНЕРСТВО**

Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції

*Редактори: Ж. З. Денисюк, Л. М. Міненко
Верстка та макетування: Л. М. Міненко*

Підп. до друку 30.11.2020. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Папір друк. апарат. Друк офсетний. Обл.-видав. арк..17,09
Умов. друк. арк. 15,03. Зам. . Тираж 100.

Видавець і виготовлювач
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ДК № 3953 від 12.01.2011.